

Als het bloedt

Eerder verschenen van Stephen King:

<i>Carrie</i>	<i>De storm van de eeuw</i>	Onder pseudoniem
<i>Bezeten stad</i>	<i>Vel over been</i>	Richard Bachman:
<i>De Shining</i>	<i>Harten in Atlantis</i>	<i>De Regelaars</i>
<i>Dodelijk dilemma</i>	<i>Over leven en schrijven</i>	<i>Razernij</i>
<i>Ogen van vuur</i>	<i>Achtbaan</i>	<i>De marathon</i>
<i>Cujo</i>	<i>Dromenvanger</i>	<i>Werk in uitvoering</i>
<i>Christine</i>	<i>Alles is eventueel (1408)</i>	<i>Vlucht naar de top</i>
<i>4 Seizoenen</i>	<i>Een goed huwelijk</i>	<i>De ontvoering</i>
<i>Dodenwake (Pet Sematary)</i>	<i>Het geheim van de Buick</i>	<i>De vervloeking</i>
<i>Satanskinderen</i>	<i>De Colorado Kid</i>	
<i>Duistere krachten</i>	<i>Mobiel</i>	De Donkere Toren-serie:
<i>4 x Stephen King</i>	<i>Lisey's verhaal</i>	<i>De wind door het sleutelgat</i>
<i>It (Het)</i>	<i>The Mist (Dichte mist)</i>	<i>1 De scherpschutter</i>
<i>Silver Bullet</i>	<i>Duma</i>	<i>2 Het teken van drie</i>
<i>Ogen van de draak</i>	<i>Na zonsondergang</i>	<i>3 Het verloren rijk</i>
<i>Misery</i>	<i>Under the Dome</i>	<i>4 Tvenaarsglas</i>
<i>De gloed</i>	<i>(Gevangen)</i>	<i>5 Wolven van de Calla</i>
<i>De duistere kant</i>	<i>Aardedonker zonder sterren</i>	<i>6 Een lied van Susannah</i>
<i>Tweeduister</i>	<i>Eenmalige zonde</i>	<i>7 De Donkere Toren</i>
<i>Schemerwereld</i>	<i>11.22.1963 (22-11-1963)</i>	
<i>De noodzaak</i>	<i>Mijl 81 (e-only)</i>	De Donkere Toren-serie
<i>De beproeving</i>	<i>Joyland</i>	(graphic novels):
<i>De spelbreker</i>	<i>Hoogste versnelling (met Joe Hill)</i>	<i>1 De jonge jaren van de scherpschutter</i>
<i>Dolores Claiborne</i>	<i>Het hoge gras (met Joe Hill)</i>	<i>2 De lange weg naar huis</i>
<i>Nachtmerries</i>	<i>Joe Hill)</i>	<i>3 Verraad</i>
<i>Droomlandschappen</i>	<i>Dr. Sleep</i>	<i>4 De val van Gilead</i>
<i>Insomnia</i>	<i>Mr. Mercedes</i>	<i>5 De slag bij Jericho Hill</i>
<i>Rosie</i>	<i>Revival</i>	De beproeving (graphic novels):
<i>Midlife Confidential (met Amy Tan e.a.)</i>	<i>De eerlijke vinder</i>	<i>1 Captain Trips</i>
<i>De Green Mile</i>	<i>De bazaar van boze dromen</i>	<i>2 Amerikaanse nachtmerries</i>
<i>Desperation</i>	<i>Wisseling van de wacht</i>	<i>3 De overlevenden</i>
<i>Macabere Liefde (Stephen King e.a.)</i>	<i>Schone slaapsters</i>	<i>4 Zware gevallen</i>
<i>Het meisje dat hield van Tom Gordon</i>	<i>De buitenstaander</i>	<i>5 Niemandslaan</i>
<i>De Talisman (met Peter Straub)</i>	<i>Gwendy's knoppenkist</i>	<i>6 Bij het vallen van de nacht</i>
<i>Zwart huis (met Peter Straub)</i>	<i>Verlichting</i>	
	<i>Het Instituut</i>	
	<i>Als het bloedt</i>	
	<i>Later</i>	

Stephen King

Als het bloedt

Eerste druk 2020

Zesde druk 2021

ISBN 978-90-225-9325-7

ISBN 978-94-023-1510-3 (e-book)

ISBN 978-90-528-6392-4 (audio)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *If It Bleeds*

Vertaling: Annemarie Lodewijk

Omslagontwerp: Will Staehle / Unusual Corporation,

bewerkt door DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld: Valik / Shutterstock

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2020 Stephen King

© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Denkend aan Russ Dorr
Ik mis je, Chief.*

INHOUD

De telefoon van meneer Harrigan	9
Het leven van Chuck	93
Als het bloedt	151
Rat	325
Nawoord	411

DE TELEFOON VAN
MENEER HARRIGAN

Hoewel mijn geboorteplaats slechts een dorpje met een stuk of zeshonderd inwoners was (en dat is het nog steeds, ook al woon ik er niet meer), hadden we net als de grote steden toch al internet, zodat mijn vader en ik steeds minder persoonlijke post ontvingen. Meestal bracht meneer Nedeau alleen het wekelijkse exemplaar van *Time*, aan de 'bewoner van dit pand' of 'buurtbewoners' geadresseerde folders en de maandelijks rekeningen. Maar met ingang van 2004, het jaar waarin ik negen werd en begon te werken voor meneer Harrigan, die even verderop, een eindje de heuvel op, woonde, kon ik jaarlijks op minstens vier met de hand beschreven enveloppen rekenen. In februari een kaart voor Valentijnsdag, in september een verjaardagskaart, in november een kaart voor Thanksgiving Day en een kerstkaart die vlak voor of net na de feestdagen werd bezorgd. Bij elke kaart zat een kraslot van één dollar voor de staatsloterij van Maine en er stond altijd hetzelfde op: *De beste wensen van meneer Harrigan*. Simpel en formeel.

Mijn vaders reactie was ook altijd dezelfde: hij lachte erom en rolde goedig met zijn ogen.

'Wat een krent,' zei pa op een dag. Dat was misschien toen ik elf was, een paar jaar nadat de kaarten begonnen te komen. 'Hij betaalt je krenterig en geeft je een krenterige bonus – Lucky Devil-lootjes van Howie's.'

Ik wees hem erop dat meestal een van de vier krasloten wel een paar dollar opleverde. Wanneer dat gebeurde haalde pa het geld voor me op bij Howie's, aangezien minderjarigen niet mochten gokken, ook niet als ze de lootjes hadden gekregen. Toen ik een keer een grote prijs had en vijf dollar won, vroeg ik pa om vijf krasloten van een dollar voor me te kopen. Dat weigerde hij te doen, want als hij mijn gokverslaving zou voeden, zei hij, zou mijn moeder zich omdraaien in haar graf.

'Dat Harrigan het doet is al erg genoeg,' zei pa. 'Eigenlijk zou hij je trouwens zéven dollar per uur moeten betalen. Misschien wel acht. God weet dat hij het zich kan veroorloven. Vijf dollar per uur mag dan

legaal zijn, omdat je nog maar een kind bent, maar er zijn mensen die het kindermisbruik zouden noemen.’

‘Ik vind het leuk om te doen,’ zei ik. ‘En ik mag hem graag, pa.’

‘Dat snap ik,’ zei hij, ‘en het feit dat je hem voorleest en zijn bloemperken wiedt maakt je nog geen eenentwintigste-eeuwse Oliver Twist, maar het is en blijft een krent. Het is nog een wonder dat hij bereid is het geld voor postzegels op te hoesten om die kaarten te versturen, terwijl het nog geen vierhonderd meter is van zijn brievenbus naar de onze.’

We voerden dit gesprekje op de veranda voor ons huis, waar we een glas Sprite zaten te drinken, en pa wees met zijn duim langs onze straat (een onverharde weg, zoals de meeste in Harlow) naar het huis van meneer Harrigan, wat je eigenlijk wel een landhuis kon noemen, compleet met een binnenzwembad, een tuinkamer, een glazen lift die ik maar wát graag gebruikte, en achter het huis ook nog een kas op de plek waar vroeger een melkveestal had gestaan (voor mijn tijd, maar pa kon zich die nog goed herinneren).

‘Je weet hoeveel last hij heeft van zijn jicht,’ zei ik. ‘Hij gebruikt tegenwoordig soms twee stokken in plaats van één. Hij zou het niet red- den om helemaal hiernaartoe te lopen.’

‘Dan zou hij je die verrekte kaarten toch gewoon kunnen geven?’ zei pa. Er klonk niets boosaardigs in zijn stem; hij plaagde maar wat. Hij en meneer Harrigan konden prima met elkaar opschieten. Mijn pa kon met iedereen in Harlow prima opschieten. Ik neem aan dat hij daarom zo’n goede verkoper was. ‘God mag weten dat je er vaak genoeg bent.’

‘Dat zou niet hetzelfde zijn,’ zei ik.

‘Nee? Waarom niet?’

Ik kon het niet uitleggen. Het ontbrak me dankzij al het lezen dat ik deed niet aan woordenschat, maar wel aan levenservaring. Ik wist alleen dat ik het fijn vond om die kaarten te krijgen, dat ik me erop verheugde, net als op het kraslot dat ik altijd afkraste met mijn geluks- muntje en op de ondertekening in zijn ouderwetse schuinschrift: *De beste wensen van meneer Harrigan*. Erop terugkijkend moet ik aan het woord ‘plechtstatig’ denken. Dat was ook hoe meneer Harrigan altijd een van zijn smalle zwarte stropdassen droeg wanneer hij en ik naar de stad reden, ook al bleef hij dan meestal achter het stuur van zijn dege- lijke Ford de *Financial Times* zitten lezen terwijl ik de supermarkt bin- nenging om de spullen van zijn boodschappenlijstje te halen. Er ston-

den altijd hachee en twaalf eieren op dat lijstje. Meneer Harrigan zei wel eens dat een man vanaf een bepaalde leeftijd prima op eieren en hachee kon leven. Toen ik hem vroeg welke leeftijd dat was, zei hij achtenzestig.

‘Wanneer een man achtenzestig wordt,’ zei hij, ‘heeft hij geen vitamines meer nodig.’

‘Echt waar?’

‘Nee,’ zei hij. ‘Dat zeg ik alleen om mijn slechte eetgewoontes goed te praten. Heb je nou wel of niet satellietradio voor deze auto besteld, Craig?’

‘Dat heb ik gedaan.’ Thuis, op pa’s computer, omdat meneer Harrigan die niet had.

‘Waar is hij dan? Hierop krijg ik alleen die verdraaide schreeuwlelijk Limbaugh.’

Ik liet hem zien hoe hij de XM-satellietradio kon vinden. Hij draaide met de knop langs een honderdtal zenders tot hij er een vond die zich specialiseerde in country. Op dat moment draaiden ze net ‘Stand By Your Man’.

Dat nummer bezorgt me nog steeds koude rillingen en ik denk dat dat altijd wel zo zal blijven.

Die dag, in het jaar dat ik elf werd, toen mijn vader en ik onze Sprites zaten te drinken en omhoogkeken naar het grote huis (en zo werd het door de Harlowers ook echt genoemd: Het Grote Huis, alsof het de Shawshank-gevangenis was), zei ik: ‘Het zou lang niet zo leuk zijn als hij me die kaarten gewoon zou geven. Het is juist cool om slakkenpost te krijgen.’

Pa liet zijn ogen weer rollen. ‘E-mail is cool. En mobiele telefoons. Voor mij zijn dat wonderen. Jij bent te jong om dat te snappen. Als je was opgegroeid met alleen een gedeelde vaste telefoonlijn, waar nog vier andere huizen op waren aangesloten – waaronder dat van mevrouw Edelson, die niet kon ophouden met kletsen – zou je er misschien anders over denken.’

‘Wanneer mag ik een mobieltje?’ Dit was een vraag die ik dat jaar heel vaak had gesteld, steeds vaker sinds de eerste iPhones te koop waren.

‘Zodra ik je daar oud genoeg voor vind.’

‘Laat maar, pa.’ Nu was het mijn beurt om met mijn ogen te rollen, waar hij om moest lachen. Toen werd hij ernstig.

‘Weet je wel hoe rijk John Harrigan is?’

Ik haalde mijn schouders op. ‘Ik weet dat hij vroeger fabrieken bezat.’

‘Hij bezat heel wat meer dan fabrieken. Tot zijn pensioen was hij de allerhoogste baas van een bedrijf dat Oak Enterprises heette. Dat bedrijf bezat een rederij, winkelcentra, een bioscoopketen, een telecom-bedrijf en weet ik veel wat allemaal. Als je het hebt over grote namen op de beurs, dan was Oak een van de grootste.’

‘De beurs?’

‘Aandelenmarkt. Gokken voor rijke mensen. Toen Harrigan zijn aandelen verkocht stond dat niet in de economiebijlage van *The New York Times*, maar op de voorpagina. Die vent die in een zes jaar oude Ford rijdt, aan het eind van een onverharde weg woont, jou vijf dollar per uur betaalt en je vier keer per jaar een kraslot van een dollar stuurt, bezit meer dan een miljard dollar.’ Pa grinnikte. ‘En mijn oudste pak, dat ik van je moeder, als ze nog leefde, aan het Leger des Heils zou moeten geven, ziet er nog beter uit dan het pak waarin hij naar de kerk gaat.’

Ik vond het allemaal erg interessant, vooral de gedachte dat meneer Harrigan, die geen laptop of zelfs maar een televisie had, vroeger bioscopen had gehad. Ik durfde te wedden dat hij nooit naar de film ging. Hij was wat mijn vader iemand van de oude stempel noemde, wat onder meer inhield dat hij niet van moderne gadgets hield. De satelliet-radio was een uitzondering, omdat hij van countrymuziek hield en een hekel had aan alle reclames op woxo, het enige country-and-western-station dat hij op zijn autoradio kon ontvangen.

‘Weet je hoeveel een miljard is, Craig?’

‘Dat is toch honderd miljoen?’

‘Wat dacht je van duizend miljoen?’

‘Wauw,’ zei ik, maar alleen omdat dat me een gepaste reactie leek. Vijf dollar kon ik bevatten, en hetzelfde gold voor vijfhonderd, de prijs van een tweedehands scooter die op Deep Cut Road te koop stond en waarvan ik droomde hem ooit te bezitten (droom maar lekker verder) en ook kon ik me nog wel een voorstelling maken van vijfduizend dollar, wat ongeveer het bedrag was wat mijn vader elke maand verdiende als verkoper bij Parmeleau Tractors and Heavy Machinery in Gates Falls. Hij beweerde dat dat niet veel voorstelde, maar ik wist wel beter. Toen hij verkoper van het jaar werd, gingen we uit eten bij Marcel’s, het chique Franse restaurant in Castle Rock.

‘Zeg dat wel,’ zei pa en hij hief zijn glas in de richting van het grote huis op de heuvel, met al die kamers waarvan het merendeel niet werd gebruikt en de lift waaraan meneer Harrigan zo’n hekel had maar die hij moest gebruiken vanwege zijn jicht en ischias. ‘Zeg dat godverdorie wel.’

Voordat ik je ga vertellen over het lot waar al dat geld op viel en het overlijden van meneer Harrigan, en de problemen die ik in mijn eerste jaar op Gates Falls High met Kenny Yanko kreeg, moet ik eigenlijk eerst vertellen hoe het kwam dat ik voor meneer Harrigan ging werken. Dat kwam door de kerk. Pa en ik gingen naar ‘First Methodist of Harlow’, wat trouwens ook de enige methodistenkerk van Harlow was. Ooit was er nog een andere kerk geweest, van de baptisten, maar die was in 1996 uitgebrand.

‘Je hebt mensen die vuurwerk afsteken om de geboorte van een baby te vieren,’ zei pa. Ik was toen hooguit een jaar of vier. ‘Je moeder en ik vonden dat een lachertje en hebben een hele kerk platgebrand om jou te verwelkomen, Craigster, en reken maar dat het een mooie fik was.’

‘Zeg dat nou niet,’ zei mijn moeder. ‘Straks gelooft hij je nog en steekt hij er wanneer hij zelf een kind krijgt ook een in brand.’

Ze maakten veel grapjes samen en ik lachte mee, ook wanneer ik ze niet snapte.

We liepen altijd met z’n drieën naar de kerk. ’s Winters knerpten onze laarzen dan door de aangestampte sneeuw en ’s zomers stooft het zand op onder onze zondagse schoenen (die mijn moeder voordat we naar binnen gingen altijd schoonveegde met een papieren zakdoekje). Ik liep altijd tussen hen in, met mijn linkerhand in die van pa en mijn rechter in die van ma.

Ze was een goede moeder. Ik miste haar nog heel erg toen ik in 2004 voor meneer Harrigan ging werken, ook al was ze toen al drie jaar dood. Nu, zestien jaar later, mis ik haar nog steeds, ook al is haar gezicht in mijn herinnering vervaagd en helpen foto’s maar een klein beetje om het beeld te verversen. Er bestaat een liedje over kinderen zonder moeder en wat daarin wordt gezegd is waar: die hebben het zwaar. Ik hield van mijn vader en we konden het prima met elkaar vinden, maar de tekst van dat nummer klopt ook in een ander opzicht: er zijn zoveel dingen die je papa niet kan begrijpen. Zoals op het grote grasveld achter ons huis een ketting maken van madeliefjes en die op je

hoofd leggen en zeggen dat je vandaag niet zomaar een jongetje bent, maar koning Craig. Zoals blij zijn, maar er niet al te veel heisa om maken – met opscheppen en zo – wanneer je op je derde al stripboekjes over Superman en Spider-Man begint te lezen. Zoals bij je in bed krui-
pen als je midden in de nacht wakker schrikt uit een enge droom waar-
in er een monster achter je aan zit. Zoals je een knuffel geven en tegen
je zeggen dat alles goed zal komen wanneer een grotere jongen – Kenny
Yanko, bijvoorbeeld – je in elkaar slaat omdat je het verdomde zijn
kloteschoenen te poetsen.

Die dag had ik wel zo'n knuffel kunnen gebruiken. Met een mama-
knuffel op die dag had alles heel anders kunnen lopen.

Nooit opscheppen over het feit dat ik een vroege lezer was, was iets wat
ik van mijn ouders heb meegekregen. Zij brachten me al jong bij dat
het feit dat je ergens talent voor hebt niet wil zeggen dat je beter bent
dan iemand anders. Maar zoals dat nu eenmaal gaat in kleine plaatsjes,
werd het toch wel bekend en toen ik acht was vroeg dominee Mooney
me of ik op Familiezondag de wekelijkse Bijbeltekst wilde voorlezen.
Misschien deed hij dat omdat het weer eens iets anders was; meestal
vroeg hij daar een middelbare scholier voor. Die zondag ging het om
een passage uit het evangelie van Marcus en na de dienst zei de domi-
nee dat ik het zo goed had gedaan dat ik het voortaan elke week wel kon
doen, als ik dat wilde.

'Hij zegt dat een klein kind hen zal leiden,' zei ik tegen papa. 'Dat
staat in het boek Jesaja.'

Mijn vader bromde wat, alsof dat hem niet veel zei. Toen knikte hij.
'Goed, zolang je maar niet vergeet dat jij de tussenpersoon bent, niet de
boodschap.'

'Huh?'

'De Bijbel is het woord van God, niet het woord van Craig, dus haal
je maar niks in je hoofd.'

Ik beloofde dat ik dat niet zou doen en de tien jaar daarna – tot ik
naar de universiteit ging, waar ik leerde blowen, bier drinken en meis-
jes versieren – las ik de wekelijkse Bijbeltekst voor. Zelfs toen de hele
situatie op z'n ergst was, deed ik dat nog. De dominee gaf me een week
van tevoren al door wat het ging worden – compleet met tekst en uitleg.
Vervolgens nam ik op donderdagavond, wanneer we de Methodistische
Jeugdkring hadden, een lijstje voor hem mee met alle woorden die ik

niet kon uitspreken. Het gevolg is dat ik in de hele staat Maine waarschijnlijk de enige ben die Nebukadnezar niet alleen kan uitspreken, maar ook kan spellen.

Pakweg drie jaar voordat ik begon met mijn zondagse taak om de Bijbel voor te lezen aan volwassen kerkgangers, kwam een van de rijkste mannen van Amerika in Harlow wonen. Dit gebeurde ten tijde van de eeuwwisseling, vlak nadat hij zijn bedrijven had verkocht en met pensioen was gegaan, en nog voordat het grote huis helemaal af was (het zwembad, de lift en de verharde oprit kwamen later pas). Meneer Harrigan kwam elke zondag naar de kerk, gekleed in zijn sleetse zwarte pak met uitgezakt zitvlak, met een van zijn ouderwetse, smalle zwarte stropdassen om zijn nek en zijn dunner wordende grijze haar keurig gekamd. De rest van de week stond dat haar alle kanten op, net als dat van Einstein nadat hij een hele dag druk bezig was geweest met het ontraadselen van de kosmos.

Destijds gebruikte hij nog maar één stok, waarop hij steunde wanneer we opstonden om de gezangen te zingen die ik me waarschijnlijk tot mijn dood zal blijven herinneren... en dat couplet van 'The Old Rugged Cross', over water en bloed dat uit Jezus' gewonde zij vloeit, zal me mijn leven lang rillingen blijven bezorgen, net als het laatste couplet van 'Stand By Your Man', waarin Tammy Wynette helemaal voluit gaat. Hoe dan ook, meneer Harrigan zong niet echt mee, wat ook maar goed was, want hij had een nogal schorre, snerpende stem, maar deed net alsof. Dat hadden mijn vader en hij met elkaar gemeen.

Op een zondag in het najaar van 2004 (toen alle bomen in ons deel van de wereld in brand leken te staan van de herfstkleuren) las ik een fragment voor uit het eerste boek van Samuel. Ik deed wat me was opgedragen door de gemeente een boodschap voor te lezen die ik zelf amper begreep, maar waarvan ik wist dat dominee Mooney hem in zijn preek zou uitleggen: 'O, sieraad van Israël – op uw hoogten is hij verslagen! Hoe zijn de helden gevallen! Verkondigt het niet te Gath, boodschap het niet op de straten van Askelon, opdat de dochters der Filistijnen zich niet verheugen, opdat de dochters der onbesnedenen niet opspringen van vreugde.'

Toen ik weer op onze bank ging zitten, gaf papa me een schouderklopje en fluisterde in mijn oor: 'Dat was een behoorlijke mondvul.' Ik sloeg een hand voor mijn mond om een glimlach te verbergen.

Toen we de avond daarop stonden af te wassen (papa waste af en ik droogde af en zette alles weg), verscheen opeens de Ford van meneer Harrigan bij ons voor de deur. Zijn wandelstok tikte de treden naar onze voordeur op en papa deed al open voordat hij had kunnen aankloppen. Meneer Harrigan wilde niet in de zitkamer plaatsnemen, maar kwam gewoon aan de keukentafel zitten. Toen papa hem een Sprite aanbood wilde hij die wel, maar hij hoefde er geen glas bij. 'Ik drink liever uit het flesje, net zoals mijn vader vroeger,' zei hij.

Hij kwam, als een echte zakenman, meteen ter zake. Als mijn vader het goedvond, zei meneer Harrigan, wilde hij mij graag inhuren om hem twee of misschien drie uur per week voor te lezen. Hij zou mij daar vijf dollar per uur voor betalen. Verder kon hij me nog eens drie uur werk aanbieden, zei hij, als ik zijn tuin een beetje wilde bijhouden en nog wat andere karweitjes voor hem wilde doen, zoals 's winters het trapje sneeuwvrij houden en afstoffen wat er zoal afgestoft diende te worden.

Vijfentwintig, misschien zelfs dertig dollar per week, waarvan de helft voor voorlezen, wat ik zelfs wel voor niets had willen doen! Ik kon mijn oren niet geloven. Ik dacht onmiddellijk aan de motorscooter waarvoor ik wilde sparen, ook al duurde het nog minstens zeven jaar voordat ik erop mocht rijden.

Het was te mooi om waar te zijn en ik was bang dat mijn vader nee zou zeggen, maar dat deed hij niet. 'Laat hem alleen geen bedenkelijke dingen voorlezen,' zei papa. 'Geen gekke politieke dingen en geen overdreven geweld. Hij leest als een volwassene, maar hij is nog maar net negen jaar.'

Meneer Harrigan beloofde het, dronk wat van zijn Sprite en smakte met zijn leerachtige lippen. 'Hij leest inderdaad heel goed, maar dat is niet de belangrijkste reden waarom ik hem wil inhuren. Hij leest niet eentónig, ook niet wanneer hij het niet begrijpt. Dat vind ik opmerkelijk. Niet verbazingwekkend, maar opmerkelijk.'

Hij zette zijn flesje neer, leunde naar voren en keek mij aan met zijn scherpe blik. Ik zag vaak plezier in die ogen, en soms zag ik wreedheid, maar slechts zelden zag ik warmte. Zo ook niet die avond in 2004.

'Wat betreft de tekst die je gisteren hebt voorgelezen, Craig. Weet je wat er wordt bedoeld met "de dochters der onbesnedenen"?'

'Niet echt,' zei ik.

‘Dat dacht ik al, maar toch wist je de juiste klank van woede en ge-weeklaag in je stem te leggen. Weet je trouwens wat ge-weeklaag is?’

‘Huilen en zo.’

Hij knikte. ‘Maar je overdreef het niet. Je dikte het niet aan. Dat was heel goed. Een lezer moet overdragen en is geen schepper. Helpt dominee Mooney je met je uitspraak?’

‘Ja meneer, soms.’

Meneer Harrigan dronk nog wat Sprite en stond toen op, steunend op zijn stok. ‘Zeg dan maar tegen hem dat het Asjkelon is, niet Askelon. Zullen we eerst een keer proefdraaien, woensdag, om drie uur? Ben je dan al uit school?’

Ik zat op de Harlow Elementary, en die ging om half drie uit. ‘Ja, meneer. Drie uur is prima.’

‘En dan tot vier uur, zullen we dat afspreken? Of is dat te laat?’

‘Dat is goed,’ zei papa. Hij leek verbijsterd door de hele kwestie. ‘We eten pas om vijf uur. Ik kijk graag naar het plaatselijke nieuws.’

‘Is dat niet de pest voor je spijsvertering?’

Papa lachte, hoewel meneer Harrigan volgens mij niet echt een grapje maakte. ‘Soms wel. Ik ben geen fan van meneer Bush.’

‘Hij is niet al te slim,’ beaamde meneer Harrigan, ‘maar hij heeft in elk geval mensen met verstand van zaken om zich heen verzameld. Woensdag om drie uur, Craig, en zorg dat je op tijd bent. Ik kan slecht tegen mensen die te laat komen.’

‘En ook geen pikanterieën,’ zei papa. ‘Daar heeft hij nog tijd genoeg voor wanneer hij wat ouder is.’

Ook dat belofde meneer Harrigan, maar ik denk dat zakenmensen heel goed begrijpen dat je beloftes makkelijk kunt negeren, aangezien ze toch niets kosten. Er was in elk geval niets pikants aan *Hart der duisternis*, het eerste boek dat ik hem voorlas. Toen we het uit hadden vroeg meneer Harrigan of ik het begreep. Ik geloof niet dat hij me iets probeerde te leren; hij was er gewoon benieuwd naar.

‘Niet echt,’ zei ik, ‘maar die Kurtz was behoorlijk gestoord. Dat heb ik er wel van begrepen.’

Ook het volgende boek had niets pikants – *Silas Marner* was, naar mijn bescheiden mening, één lange, saaie bedoening. Het derde boek echter was *Lady Chatterley’s minnaar*, en dat was bepaald een openbaring. Het was 2006 toen ik kennismakte met Constance Chatterley en haar hitsige jachttopziener. Ik was tien. Na al die jaren weet ik nog alle

coupletten van ‘The Old Rugged Cross’, en herinner ik me nog net zo levendig hoe Mellors de lady streefde en fluisterde: ‘Wat bent u mooi.’ Hoe hij haar behandelde is voor jongens iets wat heel goed is om te weten en te onthouden.

‘Begrijp je wat je net hebt gelezen?’ vroeg meneer Harrigan na een nogal pikante passage. Ook nu weer puur uit nieuwsgierigheid.

‘Nee,’ zei ik, maar dat was niet helemaal waar. Ik begreep veel meer van wat er in het bos gebeurde tussen Ollie Mellors en Connie Chatterley dan van wat er in Belgisch-Congo gaande was tussen Marlow en Kurtz. Seks is moeilijk te begrijpen – iets waar ik al achter was gekomen voordat ik ging studeren – maar waanzin nog veel moeilijker.

‘Goed zo,’ zei meneer Harrigan, ‘maar als je vader je vraagt wat we op dit moment lezen, stel ik voor dat je *Dombey en zoon* zegt. Wat trouwens toch het volgende boek is dat we gaan lezen.’

Mijn vader vroeg het niet – niet die keer, in elk geval – en ik was blij toe toen we in *Dombey* begonnen, voor zover ik me kan herinneren de eerste roman voor volwassenen die ik zelf ook echt goed vond. Ik wilde niet tegen mijn vader liegen, dat zou ik vreselijk hebben gevonden, ook al weet ik zeker dat meneer Harrigan er geen enkel probleem mee zou hebben gehad.

Meneer Harrigan wilde graag dat ik hem voorlas omdat zijn ogen snel moe werden. Hij had me waarschijnlijk niet nodig om zijn tuin te wieden; dat had Pete Bostwick, die zijn pakweg halve hectare gras voor hem maaide, best voor hem willen doen, denk ik. En Edna Grogan, zijn huishoudster, had best zijn grote verzameling antieke sneeuwballen en glazen presse-papiers voor hem willen afstoffen, maar dat was mijn taak. Hij had mij gewoon graag om zich heen. Dat vertelde hij me pas vlak voor zijn dood, maar ik wist het toch wel. Ik wist alleen niet waarom en eigenlijk weet ik dat nog steeds niet echt.

Op een keer, toen we bij Marcel’s hadden gegeten, vroeg mijn vader opeens, zomaar vanuit het niets: ‘Raakt Harrigan je wel eens aan op een manier die je niet prettig vindt?’

Ik was nog jaren verwijderd van het kweken van een snorretje, maar ik wist wat hij bedoelde; allemachtig zeg, we hadden het in groep drie al gehad over ‘niet met vreemde mensen praten’ en ‘ongepaste aanrakingen’.

‘Bedoel je of hij aan me zit? Nee! Jezus pap, hij is geen homo.’

‘Goed, goed. Je hoeft niet meteen boos te worden, Craigster. Ik moest het toch even vragen. Je bent daar wel heel vaak.’

‘Als hij aan me zou zitten, kon hij me toch op z’n minst wel krasloten van twee dollar sturen,’ zei ik en daar moest papa om lachen.

Ik verdiende ongeveer dertig dollar per week en pa wilde per se dat ik er daarvan minstens twintig op mijn studiespaarrekening zette. Ik deed dat keurig, ook al vond ik het ontzettend stom; wanneer het voor je gevoel al eeuwen duurt voordat je een tiener bent, lijkt studeren helemaal een totaal ander universum. Niettemin was tien dollar per week toch een heel vermogen. Een deel ervan spendeerde ik aan hamburgers en milkshakes aan het lunchbuffet van Howie’s Market, maar het grootste deel gaf ik uit aan oude pockets bij Dahlie’s Tweedehands Boeken in Gates Falls. Ik kocht daar geen zware kost, zoals de boeken die ik voorlas aan meneer Harrigan (zelfs *Lady Chatterley* was zwaar wanneer Constance en Mellors de boel niet een beetje opleukten). Ik was dol op misdaadverhalen en westerns zoals *Shoot-Out at Gila Bend* en *Hot Lead Trail*. Meneer Harrigan voorlezen was werken. Niet mezelf in het zweet werken, maar toch werken. Een boek als *One Monday We Killed Them All*, van John D. MacDonald, was puur genieten. Eigenlijk vond ik dat ik het geld dat niet naar de spaarrekening ging moest opsparen voor een van die nieuwe Apple-mobieltjes die in de zomer van 2007 op de markt kwamen, maar die dingen waren duur, iets van zeshonderd dollar, en met tien dollar per week zou ik daar meer dan een jaar over doen. En wanneer je elf, of bijna twaalf, bent, is een jaar héél erg lang.

Daar kwam bij dat die oude pockets met hun kleurige omslagen naar me lonkten.

Op kerstochtend in 2007, drie jaar nadat ik voor meneer Harrigan was gaan werken en twee jaar voor zijn dood, lag er maar één cadeautje voor mij onder de boom en mijn vader zei dat ik het tot het laatst moest laten liggen, tot hij uitgebreid het vest met paisleyprint, de pantoffels en de bruyèrehouten pijp had kunnen bewonderen die ik voor hem had gekocht. Toen dat achter de rug was, scheurde ik het papier van mijn enige cadeau en gilte het uit van blijdschap toen ik zag dat hij precies voor me had gekocht wat ik het allerliefst wilde: een iPhone die zoveel verschillende dingen kon dat mijn vaders autotelefoon er een antiek ding bij leek.

Er is sindsdien veel veranderd. Nu is het de iPhone die mijn vader me in 2007 voor Kerstmis gaf die antiek is, net als de door vijf families te gebruiken deelteléfono uit zijn eigen kindertijd. Zoveel veranderingen, zoveel ontwikkelingen en in zo korte tijd. Op mijn kerst-iPhone zaten maar zestien apps en die waren er al op geïnstalleerd. Een ervan was YouTube, want destijds waren Apple en YouTube nog vriendjes (dat is nu anders). Een andere was sms, een primitieve manier om tekstberichtjes te sturen (zonder emoji's – een woord dat nog niet was uitgevonden – tenzij je die zelf maakte). Er zat een weerapp op, die er meestal naast zat. Maar je kon telefoneren met iets wat klein genoeg was om in je broekzak te steken en wat nog mooier was: je had Safari, wat je een verbinding gaf met de buitenwereld. Wanneer je opgroeide in een plaatsje van niks, zonder stoplichten, zonder verharde wegen, zoals Harlow, was de buitenwereld een vreemde en verleidelijke plek en hunkerde je ernaar ermee in contact te komen op een manier waarop kabeltelevisie dat niet kon. Zo was dat tenminste voor mij. Al die dingen waren opeens maar een swipe van je verwijderd, met dank aan AT&T en Steve Jobs.

Er zat nog een app op, eentje die mij op die eerste, dolblijve ochtend al aan meneer Harrigan deed denken. Iets nog veel coolers dan de satellietradio in zijn auto. Dat wil zeggen: voor mensen zoals hij.

'Dank je wel, pa,' zei ik, en ik omhelsde hem. 'Ontzettend bedankt!'

'Maar gebruik hem niet te veel. De belkosten zijn torenhoog en ik houd het in de gaten.'

'Die kosten worden heus wel lager,' zei ik.

Ik kreeg gelijk en pa heeft er nooit moeilijk over gedaan. Ik had niet eens veel mensen om te bellen, maar ik keek wel graag naar die YouTube-filmpjes (net als pa) en ik vond het geweldig om gebruik te kunnen maken van wat wij toen nog de drie w's noemden: het wereldwijde web. Zo bekeek ik wel eens artikelen in de *Pravda*, niet omdat ik Russisch kon lezen, maar gewoon omdat het kon.

Nog geen twee maanden later kwam ik thuis van school, maakte de brievenbus open en vond daarin een in het ouderwetse handschrift van meneer Harrigan aan mij geadresseerde envelop. Het was mijn valentijnskaart. Ik liep naar binnen, gooide mijn schoolboeken op tafel en maakte de envelop open. De kaart was niet bloemig of zoetsappig, dat was niks voor meneer Harrigan. Er stond een man op die, in smoking

en met een hoge hoed in zijn hand, een buiging maakte in een bloemenveld. De Hallmark-tekst aan de binnenkant luidde: *Ik wens je een jaar vol liefde en vriendschap*. En daaronder: *De beste wensen van meneer Harrigan*. Een buigende man met zijn hoed in zijn hand, een gelukwens, geen klef gedoe. Dat was meneer Harrigan ten voeten uit. Achteraf verbaast het me dat hij Valentijnsdag een kaart waard vond.

In 2008 werden de Lucky Devil-krasloten van één dollar vervangen door Pine Tree Cash-lootjes. Op het kleine kaartje stonden zes den-nenbomen. Als er drie keer hetzelfde bedrag onder stond wanneer je ze openkraste, dan won je dat bedrag. Ik kraste de bomen weg en staarde naar wat er tevoorschijn kwam. Eerst dacht ik nog dat het een vergissing was of een soort grap, hoewel meneer Harrigan niet het type was dat grapjes uithaalde. Ik keek nog eens, streek met mijn vingers over de getallen die tevoorschijn waren gekomen en veegde de kruimeltjes weg van wat mijn vader (altijd met rollende ogen) ‘krasstof’ noemde. De getallen veranderden niet. Het kan zijn dat ik heb gelachen, dat weet ik niet meer, maar ik weet nog wel dat ik een gil gaf. Een gil van blijdschap.

Ik trok mijn nieuwe mobieltje uit mijn zak (ik had dat ding overal bij me) en belde Parmeleau Tractors. Ik kreeg Denise, de receptioniste, aan de lijn en toen ze hoorde hoe buiten adem ik was, vroeg ze wat er aan de hand was.

‘Niks, niks,’ zei ik, ‘maar ik moet nu onmiddellijk mijn vader spreken.’

‘Goed, blijf aan de lijn.’ En toen: ‘Je klinkt alsof je van de andere kant van de wereld belt, Craig.’

‘Ik bel mobiel.’ God, wat genoot ik ervan om dat te zeggen.

Denise maakte een soort hmfff-geluid. ‘Die dingen zitten vol met straling. Ik zou er nooit een willen hebben. Ogenblikje.’

Mijn vader vroeg ook wat er aan de hand was, want ik had hem nog nooit op zijn werk gebeld, zelfs niet toen de schoolbus een keer zonder mij was weggereden.

‘Pap, ik heb mijn valentijnskraslot van meneer Harrigan gekregen...’

‘Als je me belt om te vertellen dat je tien dollar hebt gewonnen, dan had dat wel even kunnen wachten tot ik...’

‘Nee, papa, het is de hoofdprijs!’ Dat was toen nog zo, voor kraslootjes van een dollar. ‘Ik heb drieduizend dollar gewonnen!’

Stilte aan de andere kant van de lijn. Even dacht ik dat de verbinding was verbroken. In die tijd gebeurde dat nog aan de lopende band met mobiele telefoons, zelfs met gloednieuwe.

‘Pap? Ben je daar nog?’

‘Uh-huh. Weet je het zeker?’

‘Ja! Ik heb het lootje in mijn hand! Drie keer drieduizend! Een in het bovenste rijtje en twee in het onderste!’

Het bleef opnieuw een hele tijd stil. Toen hoorde ik mijn vader tegen iemand zeggen: ‘Ik geloof dat mijn zoontje wat geld heeft gewonnen.’ Even later zei hij tegen mij: ‘Berg het veilig op tot ik thuis ben.’

‘Waar?’

‘In de suikerbus in de voorraadkast misschien?’

‘Ja,’ zei ik. ‘Ja, oké.’

‘Craig, weet je het echt zeker? Ik wil niet dat je teleurgesteld wordt, dus kijk nog eens goed.’

Ik deed wat hij zei. Ergens was ik ervan overtuigd dat mijn vaders twijfel verandering had gebracht in wat ik had gezien; dat er op de plek van minimaal één van die drieduizendjes nu opeens iets anders zou staan. Maar alles was nog hetzelfde.

Ik vertelde het hem en hij lachte. ‘Nou, gefeliciteerd dan. Vanavond eten we bij Marcel’s en jij trakteert.’

Daar moest ik om lachen. Ik kan me niet herinneren ooit zoveel pure blijdschap te hebben gevoeld. Ik moest nog iemand anders bellen, dus belde ik meneer Harrigan, op zijn antieke vaste lijn.

‘Meneer Harrigan, bedankt voor de kaart! En bedankt voor het lootje! Ik...’

‘Bel je me met dat malle apparaatje van je?’ vroeg hij. ‘Dat moet haast wel, want ik kan je amper verstaan. Je klinkt alsof je aan de andere kant van de wereld zit.’

‘Meneer Harrigan, ik heb de hoofdprijs gewonnen! Ik heb drieduizend dollar gewonnen! Dank u wel!’

Het bleef even stil, maar het duurde niet zo lang als bij mijn vader, en vervolgens vroeg hij me niet of ik het zeker wist. Zo aardig was hij wel. ‘Wat een bof,’ zei hij. ‘Fijn voor je.’

‘Dank u.’

‘Graag gedaan, maar je hoeft me echt niet te bedanken. Ik koop die dingen per rol en dan stuur ik ze naar vrienden en zakenrelaties als een soort... eh... visitekaartje, zou je kunnen zeggen. Dat doe ik al jaren. Ooit moest er toch eens iemand een prijs mee winnen.’

‘Van papa moet ik het meeste op de bank zetten. Maar dat is niet erg. Het gaat mijn studietopje lekker spekken.’